PARTICIPATIETRAJECT BIJ DE OPMAAK VAN HET REGIONAAL MOBILITEITSPLAN

Datum: 02/12/2019
Voorzet voor de VVRR van 09/12/2019 door consortium STG.

1 INLEIDING

Hoe realiseer je een inhoudelijk sterk regionaal mobiliteitsplan, op maat en gedeeld ambitieniveau van de regio?
Hoe laat je het plan nadien doorvertalen naar en doorwerken in de subregionale en lokale context?
Hoe realiseer je uiteindelijk de nodige omslag in duurzaam mobiliteitsdenken en -gedrag?

Niet zonder de uiteenlopende Limburgse belanghebbenden.
Ze zijn elk op hun manier betrokken partij en mee verantwoordelijk voor het uiteindelijke resultaat. Zonder hun mee weten, mee denken, mee doen en mee beslissen geen échte stap vooruit in de noodzakelijke richting van een modal shift van maar liefst 40% . Alleen als ze zich bij de totstandkoming deel gaan voelen van de vervoerregio, als ze de ambities leren verkennen en als ze het inhoudelijke proces mee kunnen opvolgen, zullen ze ook een netwerk vormen dat klaar staat om het uiteindelijke plan verder vorm te geven.

De opmaak van een regionaal mobiliteitsplan is een stevig en getrapt proces met heel wat deliverables en dus planning. Een participatietraject volledig uittekenen op voorhand, in een vacuüm, is onmogelijk en oneerlijk voor het proces en de stakeholders. Gedurende het planproces zullen we daarom het participatieluik verder verfijnen en/of bijsturen, door er blijvende aandacht voor te hebben tijdens overlegmomenten van het DB en de VVRR. Maar dat neemt niet weg dat we in deze nota:

- enkele belangrijke principes voorop kunnen stellen om onze wendbare participatiestrategie aan te toetsen gedurende de lange en soms onvoorspelbare rit die voor ons ligt;
- een voorstel kunnen doen dat het speelveld van de stakeholders schetst;
- de eerste te zetten stappen bekijken.

In deze nota focussen we op het participatieluik bij de totstandkoming van het regionaal mobiliteitsplan. Het OV-plan 2020 op korte termijn komt heel even terug in paragraaf 3.2.

2 PRINCIPES

Vooraleer we de grote lijnen van het participatietraject hieronder voorstellen, geven we 6 basisprincipes mee waarvan we geloven dat ze de juiste participatiekoers mee zullen bepalen in de loop van de rit. Hierin zijn ook de aandachtspunten meegenomen uit de bevraging van de VVRR van 21 oktober j.l2019.

2.1 We zien participatie niet als een doel op zich, maar als een middel om de ambities van de vervoerregio mee te realiseren. Het is meer dan informeren en raadplegen van de achterban. We zien volgende meerwaarden:

- betere kwaliteit van inhoud en visie
- meer mogelijkheden, ideeën, argumenten, perspectieven… voor concrete uitwerking van het gemeenschappelijke kader
- gedeelde verantwoordelijkheid voor resultaten, keuzen, beslissingen, eventueel onvoorziene effecten…
- een vermenigvuldiging van de capaciteit voor uitvoering van acties
- een kans tot verspreiding van goede voorbeelden
- een legitiem proces en resultaten

2.2. De lokale gemeentebesturen en bovenlokale overheden zijn de kernspelers van dit proces. Hun betrokkenheid bij de totstandkoming van het plan is cruciaal. Maar ook de inbreng van andere stakeholders, hoe beperkt en selectief die ook kan zijn, oogsten we met evenveel aandacht.

2.3. De gemeentebesturen nemen een actieve rol op in het doorspelen van communicatie op maat van de burger en bij het organiseren van participatie-momenten.

2.4. De insteek van het participatief overleg binnen de vervoerregio is steeds bovenlokaal.

2.5. We durven op het planproces inbreken als het stakeholderproces dat vraagt. We bekijken stap voor stap opnieuw wat nodig is.

2.6. We gaan zorgzaam en bewust om met participatie-initiatieven. Wij waken over taalgebruik, ruimte om inbreng te leveren en terugkoppeling. Anderzijds mogen we expliciet van de deelnemende stakeholders verwachten dat zij:

- bovenlokaal meedenken vanuit het gemeenschappelijke belang, de gemeenschappelijke ambities en doelen van de vervoerregio
- een constructieve bijdrage leveren door het eigenbelang (locatie, thema, mobiliteitsissue) in vraag te durven stellen
- tijd en ruimte willen maken
- (boven)lokale mobiliteitskennis en expertise maximaal inzetten

3 PARTICIPATIETRAJECT

Alle fases in het planproces zullen een terugkerende procesgang kennen, namelijk zoals hieronder afgebeeld

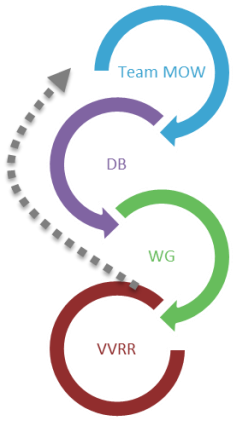

Hieraan voegen we op specifieke momenten bewust participatiemomenten toe met externe stakeholders (organisaties en burgers), rekening houdend met de 6 principes, de timing en het budget van het project.

We belichten het voorstel hier eerst vanuit het perspectief en de rol van elke stakeholder (3.1.) en vanuit de fasering van het planproces (3.2). Vervolgens kijken we concreter naar de verschillende participatie-initiatieven (3.3.) en tenslotte staan we stil bij de aanpak en beslispunten van de eerste fases (3.4.).
Als de VVRR zich in deze lijn kan vinden, kunnen we fase per fase verder verdiepen en begroten.

3.1 STAKEHOLDERS

Welk type stakeholders zijn er in dit verhaal, en welke rol spelen ze in het proces?
Met welke participatie-initiatieven komen ze in aanraking? Welke aandachtspunten zijn er?

3.1.1 De kernspelers (reizigersgroep A)

- **Wie?**
  Formeel bepaald: lokale besturen, MOW, De Lijn, AWV, Vlaamse Waterweg, Provincie, NMBS,…

- **Waarom?**
  Hebben de collectieve verantwoordelijkheid over proces en resultaat mbt de ambities inzake het realiseren van decreet Basisbereikbaarheid en de opmaak van een gezamenlijk regionaal mobiliteitsplan

- **Hoe?**
  Overleg via vaste overlegorganen.

  Team MOW: MOW, AWV, De Lijn, De Vlaamse Waterweg, opdrachtnemer STG.
  Doelstelling: Voorbereiden van gecoördineerd standpunt op de VVRR. Daarnaast staat het team MOW in voor de procesregie en het participatie- en communicatieproces.

  Werkgroep VVRR: De werkgroepen zijn samengesteld uit de vertegenwoordigers van de lokale overheden (bestuurders en ambtenaren), de provincie, het departement Omgeving en het team MOW + eventueel aan te vullen met andere bovenlokale en deelregiospecifieke actoren.
  De werkgroepen kunnen afhankelijk van de te bespreken thema's hetzij thematisch of regionaal worden georganiseerd. (vb. OV-werkgroep, werkgroep fiets, werkgroep Noord-Limburg, werkgroep Zuid-Limburg, werkgroep Maasland, werkgroep Midden-Limburg, werkgroep West-Limburg,….).
  Doelstelling: Samen inhoudelijk meewerken aan de opmaak van het gelaagd OV-plan en regionaal mobiliteitsplan.

  Dagelijks Bestuur van de Vervoerregioraad (DB): samenstelling: zie Huishoudelijk Reglement Vervoerregioraad
  Doelstelling: Waakt over de vergaderkalender en de samenstelling van de agenda; volgt in grote lijnen de werkzaamheden van de werkgroepen (zie 7.) op en waakt over onderlinge afstemming/opvolging; bereidt de vergaderingen van de Vervoerregioraad voor.

  Vervoerregioraad (VVRR): samenstelling: zie Huishoudelijk Reglement Vervoerregioraad
  Doelstelling: Besluitvorming over de tussentijdse en de eindproducten.

- **Reflecties:**
  - belangrijk dat deze overlegorganen geen gesloten fora zijn. In functie van transparantie, het opbouwen van vertrouwen en het binnenbrengen van extra expertise/ervaring is het belangrijk dat ook andere stakeholders hieraan kunnen deelnemen, uiteraard mits afspraken over rol en mandaat.
  - belangrijk om de doelstelling van de overlegfora voor ogen te houden en middel en doel-verwarring te vermijden.

- **Bij welke participatie-initiatieven is deze groep nog betrokken?**
  - de startdag in het voorjaar van 2020
  - zij nemen ook deel aan mobiliteitsateliers met georganiseerde stakeholders op regionaal niveau
  - deelname aan en actieve rol bij de bovenlokaal georganiseerde mobiliteitscafés
  - zicht op de projectwebsite met proces- en inhoudelijke output per fase

3.1.2 Georganiseerde stakeholders op regionaal niveau (reizigersgroep B)

- **Wie?**
  - potentieel alle mobiliteitsactoren en maatschappelijke actoren: middenveld, kennisinstellingen, bedrijven, georganiseerde burgers
  - Enkele voorbeelden van stakeholders: TreinTramBus, Fietsersbond, Unizo, Landelijke Gilden, Voka, SERR …

- **Waarom?**
  - input verzamelen voor het mobiliteitsplan
  - mede-eigenaarschap en verantwoordelijkheid creëren
  - sensibiliseren
  - door verschillende invalshoeken en belangen samen te brengen groeit ook het begrip voor wederzijdse belangen

- **Hoe?**
  - startdag voor brede groep
  - werkgroepsessies, opengesteld voor verrijking door georganiseerde stakeholders
  - mobiliteitsatelier voor geëngageerde groep, rond specifieke vragen
  - projectwebsite en interactief digitaal platform (input verzamelen, deelnemers met elkaar in gesprek laten gaan, concrete ideeën/projecten laten ontwikkelen in de laatste fases)
  - mobiliteitscafés: bovenlokaal georganiseerde dialoogmomenten met burgers en organisaties over specifieke issues, waarbij mensen in dialoog gaan en ideeën ontwikkelen die eventueel ook op het digitaal platform kunnen worden gezet

- **Reflecties**
  - om participatiemoeheid te vermijden is het belangrijk om actieve participatie zeer doelgericht in te zetten en rekening te houden met lopende participatietrajecten in de regio
  - in een aantal gemeenten wordt momenteel een nieuw lokaal mobiliteitsplan opgemaakt. In het kader daarvan zullen in deze gemeenten participatiemomenten worden opgezet. Afstemming hiermee is een belangrijk aandachtspunt

3.1.3 "De burger" (reizigersgroep C)

- **Wie?**
  - individuele burgers met interesse in mobiliteit (bv. leden van verkeerscommissie, gecoro) en/of met specifiek belang bij specifiek mobiliteitsissue (bv. lokaal verkeersprobleem)
  - informeel georganiseerde burgers (bv. wijkcomité's)

- **Waarom?**
  - input verzamelen voor mobiliteitsplan
  - mede-eigenaarschap en verantwoordelijkheid creëren
  - sensibiliseren
  - door verschillende invalshoeken en belangen samen te brengen groeit ook het begrip voor wederzijdse belangen

- **Hoe?**
  - projectwebsite en interactief digitaal platform (procesinfo, online bevraging in functie van beeldvorming en duurzame gedragsverandering inzake mobiliteit vanaf de VISIEfase, concrete ideeën/projecten laten ontwikkelen in de laatste fases,…
  - mobiliteitscafés: bovenlokaal georganiseerde dialoogmomenten met burgers en organisaties over specifieke issues, waarbij mensen in dialoog gaan en ideeën ontwikkelen die eventueel ook op het digitaal platform kunnen worden gezet
  - gemeentelijke communicatie op maat

- **Reflecties**
    - Dezelfde reflecties als voor de georganiseerde stakeholders gelden mbt de burgers.

3.1.4 Stakeholderanalyse

We leggen een eerste inventarisatie van de Limburgse stakeholders voor aan de VVRR van 9/12/2019.

3.2 PARTICIPATIE IN HET PROCESPLAN

Hoe ziet de betrokkenheid van de stakeholders er uit per fase van het planproces? Welke andere stakeholders ontmoeten ze er?

Onderstaand schema toont de grote mijlpalen binnen het realiseren van het mobiliteitsplan.

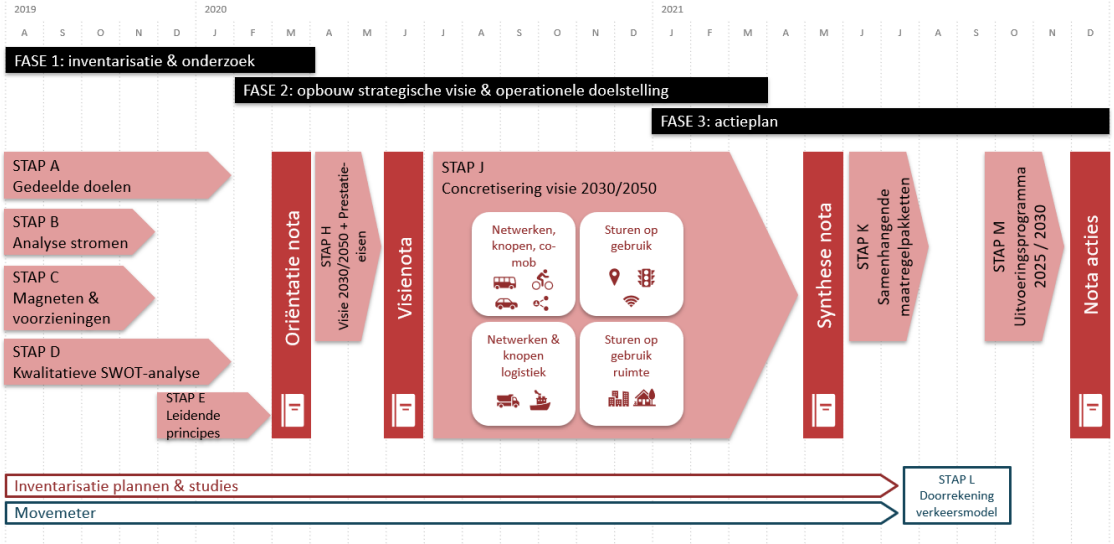

Tijdens iedere fase wordt het stramien Team MOW ➔ DB ➔ WG VVRR → VVRR … telkens herhaald voor reizigersgroep A. Daarnaast worden groepen B en C ook betrokken. Afhankelijk van de fase van het project, kunnen deze groepen op een andere manier betrokken worden.

	ORIËNTATIENOTA concept mrt '20	VISIENOTA concept juni '20	SYNTHESENOTA concept mei '21	ACTIENOTA concept dec '21
Werkgroepen	A (+B)	A (+B)	A (+B)	A (+B)
Startdag	A, B, C		/	/
Mobiliteitsatelier	/	B, A	B, A	/
Mobiliteitscafé	/	/	/	A, B, C
Projectwebsite	A, B, C	A, B, C	A, B, C	A, B, C
Online bevraging	/	B, C	B, C	B, C
Lokale terugkoppeling of bevraging met draaiboek, via projectwebsite	/	B, C	B, C	/

Onderstaande schema's tonen de mogelijke momenten waarop de verschillende reizigersgroepen betrokken worden. De complexiteit van het proces maakt echter dat we flexibel moeten inspelen op de noden waardoor de timing en het aantal bijeenkomsten kan afwijken van dit globale stramien. O.a. voor de synthesenota en nota acties wordt dit stramien nog verder uitgewerkt.

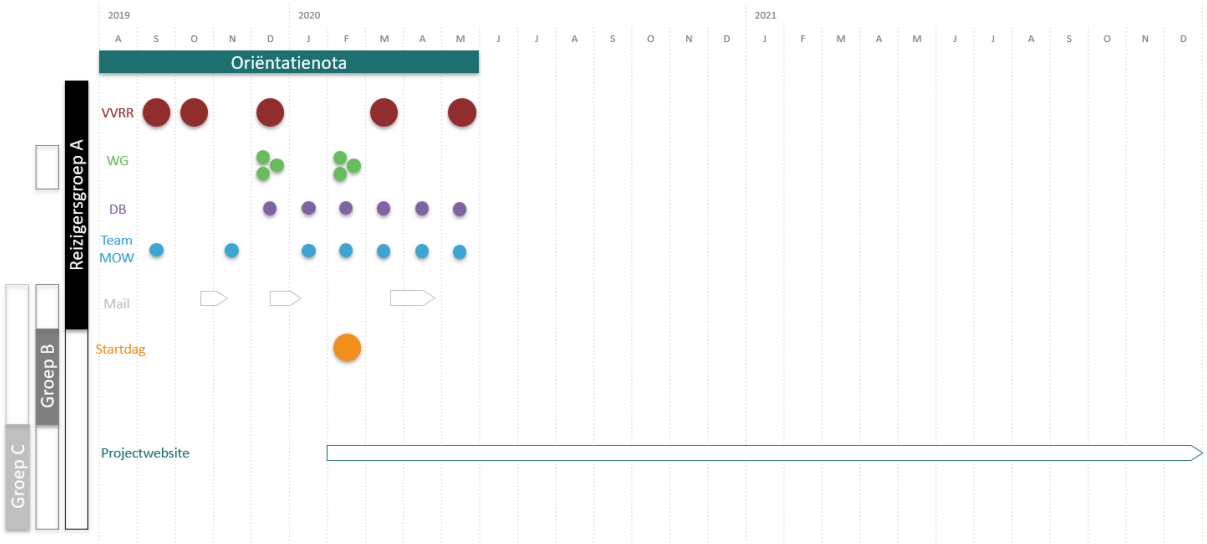

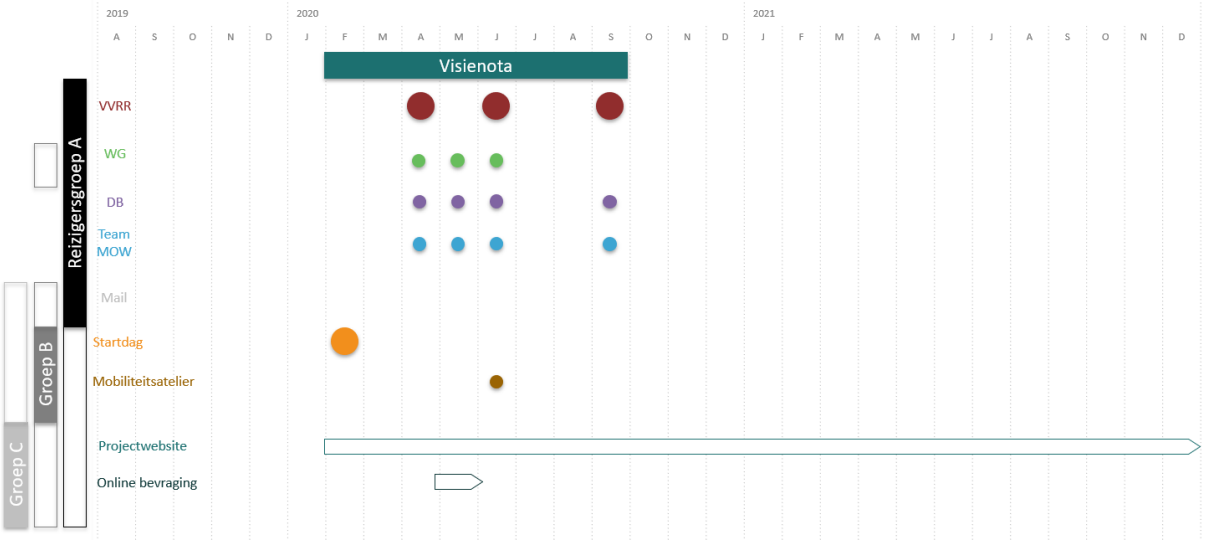

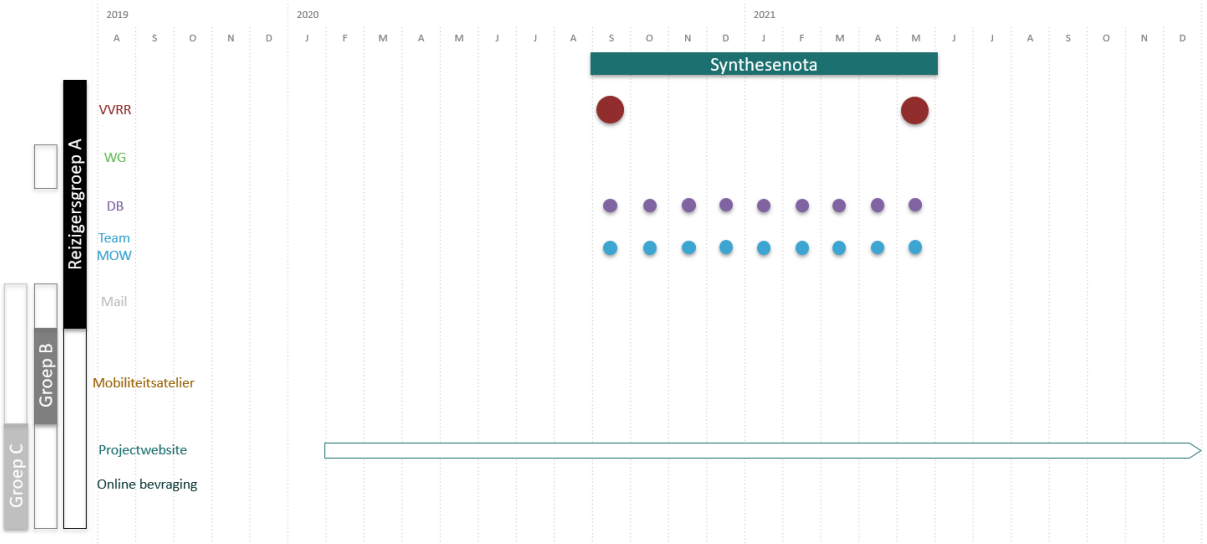

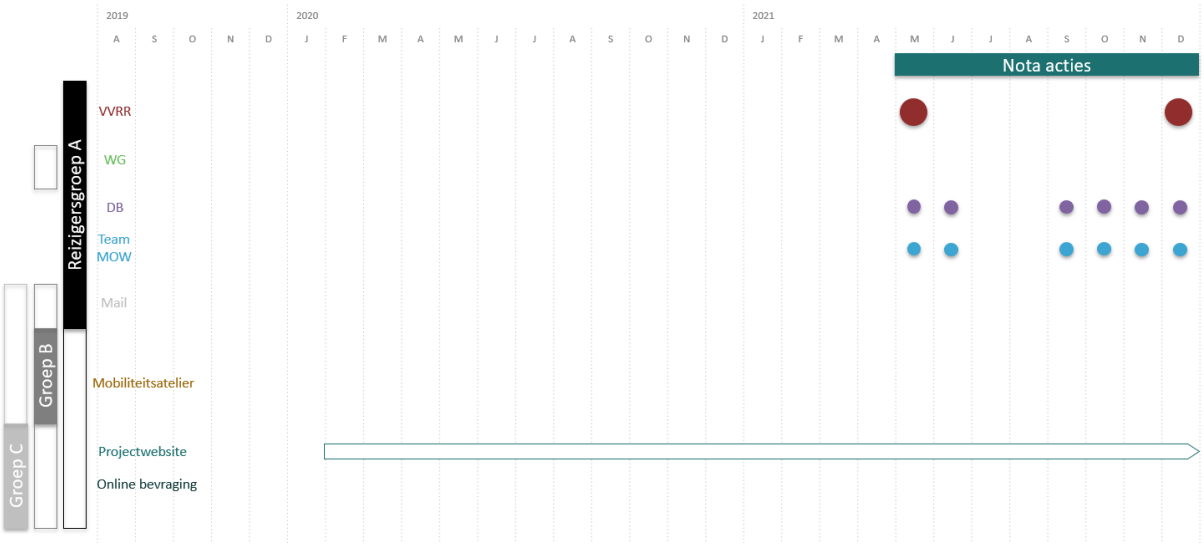

Wat betrokkenheid bij de opmaak van <u>het OV-plan 2020</u> betreft (timing: voorjaar 2020), zal vooral gefocust worden op:

- de overlegmomenten van de kernspelers (A);
- de thematische betrokkenheid van specifieke regionale stakeholders (B) (met name SERR en TreinTramBus) tijdens thematische workshops

3.3 DE PARTICIPATIE-INITIATIEVEN NADER BEKEKEN

Welke doelen houden we binnen het project zoal voor ogen als we de verschillende stakeholders betrekken en samenbrengen?

3.3.1 Vaste overlegorganen van de kernspelers

- **Inhoudelijke doelen**
  - toewerken naar de deliverables per fase tijdens werkgroepen
  - beslissing nemen over de deliverables per fase in de Vervoerregioraad
  - voortgang van de fasering opvolgen
  - gevoeligheden en aandachtspunten vanuit lokale context delen en toetsen aan gedeelde doelen
  - specifiek: de werkgroepen kunnen verrijkt worden met inzichten van andere stakeholders

- **Procesdoelen**
  - samen toewerken naar een verhaal met gedeelde inzichten en verantwoordelijkheden
  - eigenaarschap creëren ten aanzien van het regionaal mobiliteitsplan
  - energie opwekken om het regionaal mobiliteitsplan verder te voeden en te laten insijpelen in de lokale context

3.3.2 Startdag

- **Inhoudelijke doelen**
  - regionale visie-ontwikkeling op mobiliteit
  - ideeën, visies van verschillende actoren leren kennen en hierover in dialoog gaan
  - info delen mbt Vervoerregio Limburg en de doelstelling om een regionaal, multimodaal mobiliteitsplan op te maken
  - basis creëren om toekomstige keuzes aan af te wegen (afwegingskader/leidende principes)

- **Procesdoelen**
    - betrokkenheid creëren bij de (opdracht van de) VVR Limburg
    - energie en enthousiasme creëren om mobiliteitskwestie samen aan te pakken en volop in te zetten op basisbereikbaarheid.
    - begrip voor verschillende standpunten creëren en aandacht voor de onderliggende belangen en behoeften om zo ook collectief belang te creëren
    - polsen naar interesse en expertise om inbreng te hebben in werkgroepen en mobiliteitsateliers

3.3.3 Mobiliteitsateliers

- **Inhoudelijke doelen**
    - het proces verrijken met inzichten van relevante stakeholders, om waardevolle input te genereren aan het begin van de de VISIE- en SYNTHESEfase

- **Procesdoelen**
    - relevante stakeholders erkennen in hun rol
    - stakeholders onderling en met de kernspelers samenbrengen in functie van het verder opbouwen van gedeelde kennis, inzichten en een netwerk

3.3.4 Mobiliteitscafés

- **Inhoudelijke doelen**
    - visies en ideeën van verschillende actoren leren kennen en hierover in dialoog gaan, op zoek naar een genuanceerde en verrijkte input in de ACTIEfase

- **Procesdoelen**
    - uiteenlopende Limburgse stakeholders met elkaar verbinden rond een vraagstuk of subregio
    - energie en enthousiasme creëren om mobiliteitskwesties samen aan te pakken en volop in te zetten op basisbereikbaarheid
    - eigen en gedeelde belangen leren kennen en bespreken om tot acties te komen die een gezamenlijk doel willen realiseren

3.3.5 Projectwebsite

- **Inhoudelijke doelen**
    - info delen mbt decreet basisbereikbaarheid, VVR Limburg
    - inzicht geven in de voortgang van het planproces en participatie-mogelijkheden
    - verslag uitbrengen van de participatie-initiatieven en besliste deliverables
    - de projectwebsite als vertrekpagina voor het online participatieplatform

- **Procesdoelen**
    - de VVR en haar doelen dichterbij de geïnteresseerde Limburger brengen
    - geïnteresseerde stakeholders de kans geven om actief een bijdrage te leveren aan het werk binnen de VVR (online of offline)

3.3.6 Online participatieplatform

- **Inhoudelijke doelen**
    - via informatie-ontsluiting, een bevraging en ideeëngeneratie of -evaluatie de drempel verlagen tot een meer actieve opvolging en/of deelname aan de VVR door de geïnteresseerde Limburger
    - de Limburger laten wennen aan het nieuwe mobiliteitsdenken door het eigen gedrag te evalueren

- de Limburger inzicht geven in de elementen van de SYNTHESE-, de VISIE- en de ACTIEnota door het eigen gedrag en eigen ideeën te toetsen aan de richting van het regionaal plan

- **Procesdoelen**
  - zicht krijgen op het proces en de (totstandkoming van de) inhoud van het regionaal mobiliteitsplan
  - via een eerste online consultatie/test tijdens de VISIEfase de geïnteresseerde Limburger binden aan het project en de projectwebsite van de VVR
  - betrokkenheid bij het plan creëren door mee na te denken over scenario's en geschikte acties op lokaal en regionaal niveau

3.3.7 Lokale bevraging of terugkoppeling met draaiboek*, via projectwebsite*

- **Inhoudelijke doelen**
  - lokale spelers via de projectwebsite voorzien van informatieve producten en participatieve formats over VVR Limburg
  - via de verstrekte informatieve producten kan regulier overleg met georganiseerde actoren of geïnteresseerde burgers opgeladen worden met info of vragen vanuit VVR Limburg

- **Procesdoelen**
  - kernspelers die een grotere rol willen spelen, hiertoe de kans geven
  - betrokkenheid van lokale actoren en burgers verhogen via informatie en/of participatie zonder daarvoor extra momenten te moeten organiseren